Egyiptom a Nílus ajándéka

Magyar-Egyiptomi Baráti Társaság

2020. nov. 30.

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-20-5-NKE-74 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Egyiptom a Nílus ajándéka

Az egyiptomi identitás és külpolitika körei

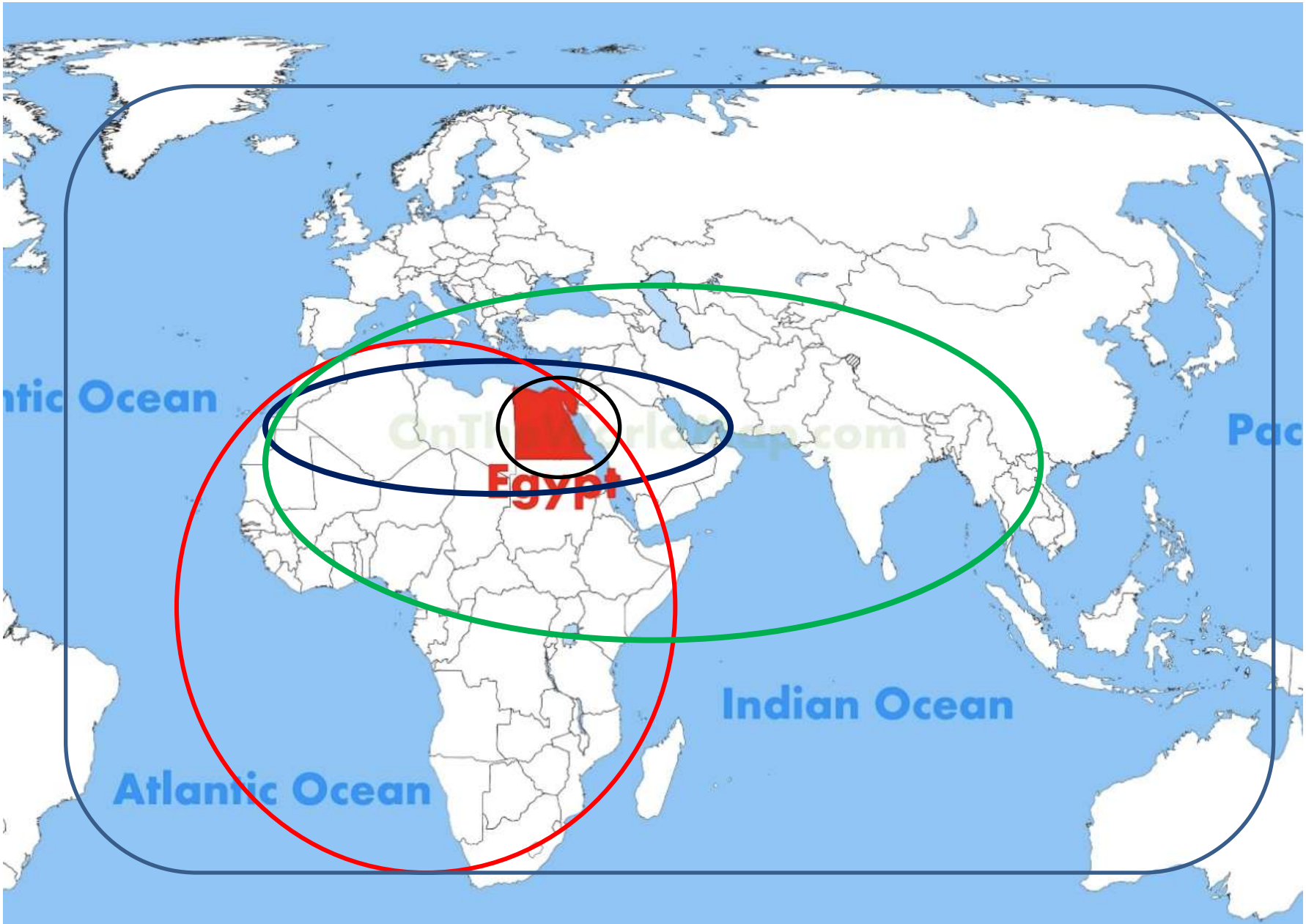

Afrika

- Ahol még regionális hatalom lehetne, de …
  - Az AU központja Addisz Abebában van
  - Nílus – vízmegosztási vita Etiópiával és Szudánnal

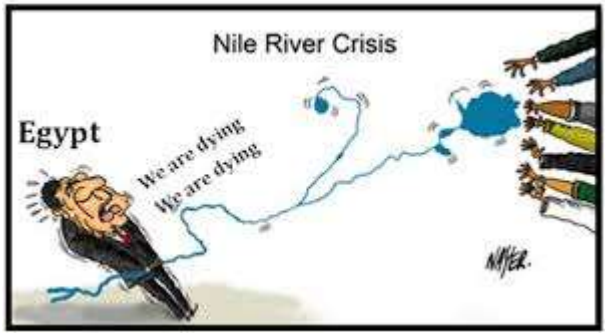

- Kék-Nílus – a legbővebb vizű ág (85%) Egyiptom vizének 90%-át adja
- „a projekt lehetőséget ad Etiópiának, h ellenőrizze Afrika leghosszabb folyóját
- Az 1929-es, majd az 1959-es szerződés Egyiptomnak és Szudánnak adta a jogot a Nílus vizéhez + Egyiptomnak vétó joga van minden olyan projektre, amelyet a felsőfolyás országai indítanának (DE 1902 –es megállapodás II.Menelik-Egypt-Szudán: Ethiopia nem építhet vízművet a Kék-Níluson Egypt és Szudán előzetes beleegyezése nélkül)
- A megállapodások nem foglalkoznak a többi országgal
- Az etióp gátépítés kezdete egybeesett az arab tavasszal – Szíszi nyilatkozatai
- Hogyan befolyásolja a Nasszer-tó vízszintjét, az Asszuáni gátat, és a nílusi hajózást/szállítást?
- Háború? Az egyiptomi retorika változásai – „szükségünk lesz levegőben újratölthető repülőgépekre Afrikában”

A „Great Renaissance Dam”

És akkor?

- Egyiptom nem lehet olyan gyenge, h ne számítson
  - Sőt, a gyengesége is veszélyforrás
- Megetetni 100^{+} millió embert
  - A Nílus szerepe az egyiptomi identitásban (az ókorig visszamenőleg)
  - Törökország – kelet-mediterrán gázmezők - Van-e a gázmezőkben elegendő potenciál? – legfeljebb enyhülés, nem megoldás
- Meg tudnak-e egyezni a Nílus vízmegosztásáról?
  - Tárgyalások – Afrikai Únió?
  - Amerikai szerepvállalás

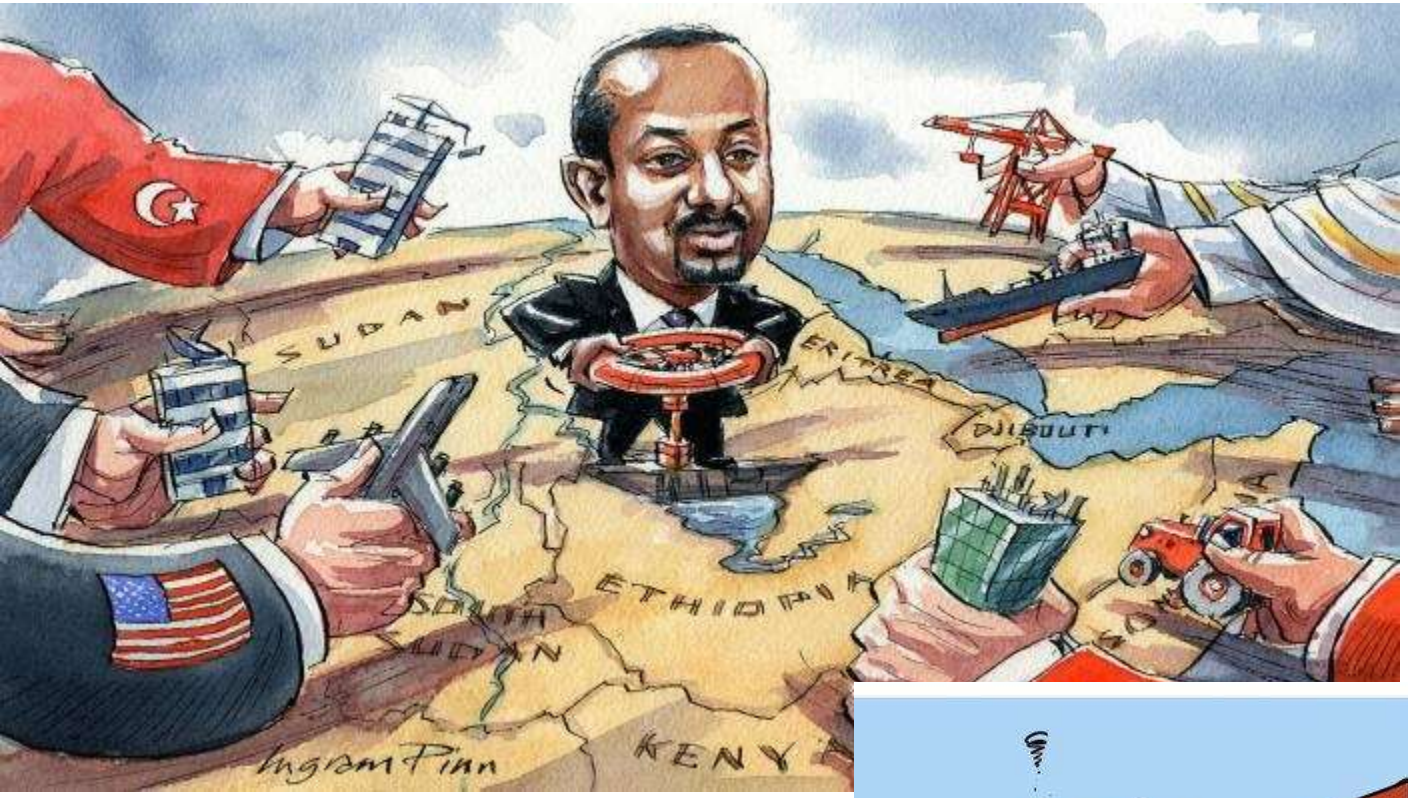
SUDAN
ERITREA
DJIBOUTI
ETHIOPIA
SOUTH SUDAN
KENYA
Ingram Pinn

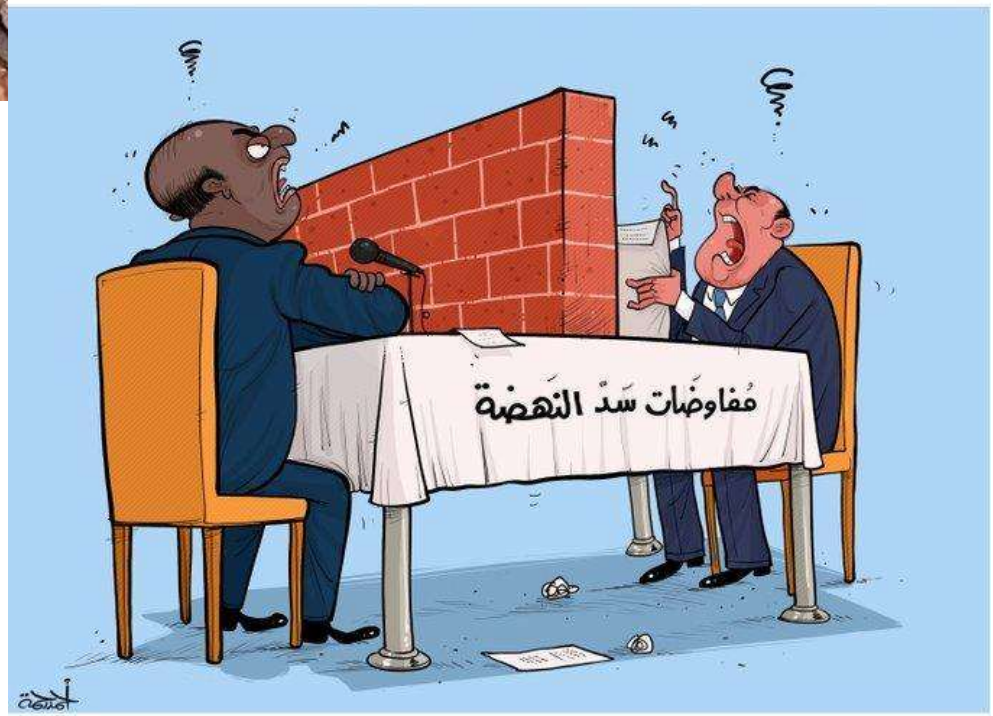
مُفاوضات سَدّ النَهضة

GRAND ETHIOPIAN RENAISSANCE DAM

RENAISSANCE DAM
I CAN'T DRINK

The Nile
Egypt
Ethiopia
Sudan

A Nílus jelentősége

- Átlagos éves vízhozama: 84 Mrd m^3 (42-146 Mrd m^3)
- 11 ország: Kenya, Uganda, Tanzánia, Burundi, Ruanda, Kongói DK, Dél-Szudán, Eritrea, Etiópia, Szudán, Egyiptom
- Az érintett országok összlakossága: 554 millió fő (2019)
- A vízgyűjtő-területen 277 millió ember él. (2019)

A nílusi vízbiztonság kihívásai

- Dinamikus népességnövekedés: 2050-re 1 milliárd fölött lesz a Nílus menti országok összlakosságszáma
- Klímaváltozás: kelet-afrikai klímaparadoxon, elsivatagosodás
- Kiszámíthatatlan vízjárás (aszály, özönvíz): áradás Szudánban, 2020:
  - 380.000 ember
  - 37.000 ház
  - 84 halott

A Nílussal kapcsolatos együttműködések

- Növekvő lakosság, növekvő igények (öntözés, energia)
- 1992: Nile-COM, 1993 TECCONILE, 1999 Nílus-medencei Kezdeményezés (NBI)
  - Intézményesült a regionális együttműködés, de érdemi eredmények nélkül
  - Az afrikai országok nem mernek szembe menni Egyiptommal
- 2010: entebbei találkozó: Etiópia, Uganda, Ruanda, Tanzánia
  - Megállapodás az arányosabb vízelosztásról
- 2011: Etiópia bejelenti a GERD építését

A Nagy Újjászületés Gát (GERD)

- A szudáni határtól 20 km-re épül
- Víztározó kapacitása: 74 Mrd m^3
- Gát: 1780 m hosszú, 145 m magas
- Afrika legnagyobb vízerőműve
- Energiatermelési kapacitás: 6450 MW/óra

(Paks I-IV blokk: 2000 MW/óra)

- Költsége: 4,7-7 Mrd USD
- 2023-ra készül el

Saddle Dam
Spillway
Main Dam
Left
Power House
Right
Power House
Switchyard

A Nílus és Etiópia

- A Kék-Nílus az etióp Tana-tóból ered
- A Kék-Nílus vízhozamának 80-85%-a Etiópiából érkezik
- Lakossága 110 millió fő
- A lakosság 44%-a jut hozzá az elektromos áramhoz
  - A világ 3. legelmaradottabb állama ezen a téren

A Nílus és Szudán

- Kartúmban folyik össze a Nílus két ága
- Népessége: 43 millió
- A lakosság energiaellátottsága 35%
- 2011: Dél-Szudán függetlenedésével elvesztette kőolaj-forrásának nagy részét
- Az esős évszakban áradások fenyegetik

A gáttal kapcsolatos érvek és ellenérvek

- Exportálható olcsó energia
- Áradások szabályozása
- Kevesebb üledék az alsó folyáson (134 millió m^3)
- Az Etióp felföldön kisebb a párolgási veszteség (3%)

Etióp álláspont

- A tervezés titokban zajlott
- A hosszú távú hatást nem mérték fel kellően
- Túlméretezett
- Etiópia túl gyorsan akarja feltölteni a víztározót

Egyiptomi álláspont

Az etióp gát-vita, 2017-2019

- 2017-2020: a víztározó feltöltési ütemével kapcsolatos viták
- 2018 január: Állandó Háromoldalú Bizottság a feltöltés felügyeletére
- 2018. április: új etióp miniszterelnök, Abij Ahmed, háromoldalú találkozó
  - Etiópia elutasítja az 1959-es megállapodást
- 2018 június: korrupciós botrány a gát kivitelezése körül
- 2019 vége: közeledő álláspontok, de nincsen kompromisszum
  - Háromszakaszos feltöltés, első szakasza 2 évig tartson
  - Egyiptom 7 évet javasolt feltöltési időnek
  - Éves feltöltési mennyiség: 40 Mrd m^3 vs. 35 Mrd. m^3

Az etióp gát-vita, 2020

- 2020. február: washingtoni találkozó, Egyesült Államok és Világbank
  - Feltöltés az esős évszakban (július-augusztus)
- 2020. április: Etiópia kijelenti, hogy megállapodás nélkül is elkezdi a gát feltöltését
- 2020. június 9-13. Háromoldalú találkozók, Etiópia nem köt kompromisszumot
- 2020. június 20. Egyiptom ENSZ BT. beavatkozását kéri
- 2020. július 4-11.: Háromoldalú találkozó, AU közvetít
- 2020. július 17: A műholdfelvételeken vízszintemelkedés látszik a tározóban
- 2020. október Etiópia bejelentette egy év múlva megkezdi az áramfejlesztést az erőmű

2020

- Szudáni álláspont megkeményedik
- Etióp polgárháború

- Köszönjük a figyelmet!